

Lekar, spel och fester

Hur umgicks då människorna i samhället? Det fanns naturligtvis kalas av olika dimensioner och av olika skäl. Förutom rena familjefester var det förstås så att jämna födelsedagar firades. Då bjöds det t.ex. på någon form av buffé. Till det dracks det i regel öl eller vichyvatten. Vin förekom inte, i vart fall inte hemma hos oss. Däremot bjöds vid sådana tillfällen på snaps och det kunde nog också bli en grogg, där det starka bestod av renat. Damerna drack i stället ett glas starkvin av något slag. Vid andra tillfällen förekom det nästan aldrig alkoholförtäring. Visst kunde pappa någon gång bjuda på en ”gök”, dvs. en kaffekask, bestående av kaffe med en sockerbit eller två och en skvätt renat. Även om det inte ofta dracks något starkt är jag ganska säker på att det alltid fanns en flaska eller två i ett hörnskåp i köket just för att ta till t.ex. när vissa kunder uppenbarade sig. Vi barn fick aldrig smaka på starka drycker. Ett speciellt festligt tillfälle var julafton. Det var familjen och mormor och morfar som samlades hemma hos oss. Det blev ganska sena julaftnar, främst beroende på att mormor måste stänga telefonväxeln först och det skedde vid niotiden. Om julaftonen inföll på en vardag var förstås också affären öppen i vanlig ordning. Först åts då en måltid som började med småvarmt som köttbullar m.m. Som huvudrätt serverades en fiskpudding gjord på torsk och med skirat smör till, pappa ville nämligen inte ha lutfisk, något som kom in som ett alternativ när Axel som Gullvies fästman kom in i bilden i början på 40-talet. Vi hann också med risgrynsgröt innan vi hade ätit färdigt. Det blev alltså ganska sent innan det blev dags för julklappsutdelning. Julklapparna var av sedvanligt slag. Det var leksaker och böcker men kanske mest nyttiga saker som kläder. Något som ofta gjorde ett starkt intryck på mig (kanske en efterhandskonstruktion) var mormors sinne för moderna och trevliga julklappar till oss barnbarn. Innan julaftonsfirandet var över hade det i regel hunnit bli juldag, som i likhet med långfredagen förlöpte i stor stillhet. På juldagen fick vi inte pröva några nya leksaker, däremot var det tillåtet att läsa en julklappsbok, det kunde vara en Bigglesbok eller en i en serie om Singleton, som handlade om en pojkes upplevelser på en engelsk internatskola.

Jag var alltså nr 6 i barnaskaran, mina närmast äldre syskon – Inga-Maj och Lennart var 4-5 år äldre – och Birgitta var bortåt 10 år yngre. Det medförde nog att jag i viss mån var hänvisad till mig själv. Pappa uttryckte saken så att jag var ”skrabekage”, d.v.s. att jämställa med bakbordsskrap. Om Birgitta sa han vid något tillfälle att det var för ”uföll”, d.v.s. att det var nog inte meningen, i så fall att väldigt lyckad olyckshändelse. Mina föräldrar och kanske framför allt mamma hade mycken glädje av detta sladdbarn, kanske det barn hon av naturliga skäl hade tid till övers för i större utsträckning än hon tidigare hade haft. Det har under årens lopp varit en glädje att se hur Birgitta på ett väldigt fint sätt har återgäldat detta så länge mamma fanns kvar i livet. Jag har själv kommit att få en fin kontakt med Birgitta och hennes värmländske Olle. Under några år på 60- och 70-talet bodde vi under somrarna i mammas hus i var sitt utrymme och hade mycket trevligt tillsammans, något som fortsatt under åren, om än mindre intensivt. Kanske var jag själv något av en enstöring utan att överdriva den faktiska innebörden av det ordet. Faktum är dock att jag sysselsatte mig mycket på egen hand och fann nöje i det. Jag vet att mina syskon trodde att jag i min ensamma stunder satt och spelade Monopol. Så var det inte. Jag kan nu tala om att jag hade hittat på ett helt annat sätt att använda spelplanen till Monopolspelet. Planen är kvadratisk med 10 rutor på varje sida. Om man låter varje ruta vara 10 meter och föreställer sig att hörnen är något rundade har du helt plötsligt en löparbana på 400 meter precis som Stockholms stadion eller Slottskogsvallen. På denna plan utspelades många tävlingar i fri idrott, framför allt finnkamper med tre man från varje land eller trelandskamper – Sverige, Norge, Danmark med två deltagare från varje land. Till spelet hörde sex olika pjäser – båt, bil strykjärn, hatt m.m. – som var de sex deltagarna. Med utgångspunkt från att varje kast med två tärningar rent statistiskt sett gav resultatet 6 – 7

prickar kunde du avverka samtliga löpgrenar från 100 upp till 10 000 meter. För varje tärningskast för var och en av deltagarna flyttades pjäserna med ledning av vad tärningarna visade (för 10 000 meter blev det alltså 25 varv). Med vetskap om hur långa diskus- eller spjutkast brukade vara och vad höjd- och stavhoppare brukade prestera var det inte svårt att räkna ut ett lämpligt antal tärningskast för att nå tämligen realistiska resultat. Vid andra tillfällen kunde jag i stället använda en kortlek. En sådan innehåller ju som bekant 52 kort. Om du lägger en patiens i form av en klocka med ett trettonde kort i mitten blir det jämnt fyra varv. Om du sedan särskilt markerar de kort som kommer på rätt plats i klockan, t.ex. ett ess högst upp, en tvåa på nästa plats eller en kung i mitten, och räknar de svarta korten som mål för ena laget och de röda som mål för det andra laget kan du spela de mest spännande fotbollsmatcher. Om du vill kan du också räkna med en skytteliga, där högeryttern får tillgodoräkna sig ess, sexa och knekt, högerinnern tvåan, sjuan och damen etc. (inte helt rättvist men ändå) detta var på den gamla goda tiden då det fanns fem spelare i kedjan) På det sättet kunde man konstruera 8- eller t.o.m. 12-lags serier med 14 resp. 22 omgångar. Naturligtvis krävde såväl friidrottskamperna som fotbollsserierna noggrann protokollföring, vilket var halva nöjet. Tid tog det men roligt var det och om något så visar det att det går utmärkt att klara sig utan avancerande leksaker etc. Jag var inte så ensam som det jag nu har skrivit kan tyda på. Det fanns inte så många tämligen jämnåriga att leka med. En hette Karl-Erik som bodde 100 meter uppåt samhället. Vi var ofta tillsammans och sprang mycket omkring på bryggorna. En favoritsysselsättning var att fiska småvittling till katterna eller krabbor som i regel fick komma tillbaka i havet igen. Som ren kuriosia vill jag nämna att jag t.o.m. har fiskat småvittling från ett fönster en trappa upp i vårt hus. Om somrarna var det i viss mån bad som gällde och då i regel utanför pappas båt. Jag kommer också ihåg hur vi och ofta några fler åkte skidor under de stränga och långa vintrarna i början på 40-talet. Jag hade också en rattkälke med smala stålmedar och med den kunde det gå undan värre om det ville sig. En isig Skredsforsbacke var väl inte så farlig men vid ett tillfälle fick vi för oss att av skulle ta med oss rattkälken rakt upp i berget ovanför affären. Vi gick så högt upp som det var möjligt och så satte sig den ene vid ratten med den andre tätt bakom och så bar det i väg. Ungefär halvvägs ner var det en kant på en berghäll som stack upp ur snön och isen och där blev det tvärstopp med följd att den som satt baktill gjorde en praktfull vurpa över hela ekipaget och en bit nerigenom Vi gav oss inte så lätt och gick upp igen och började om, nu i ombytta roller men resultatet blev detsamma. Då insåg vi att det nog var klokast att sluta. Bandy var också något som roade oss pojkar. Vi gick ibland tvärs över berget och till Klingemyr för att spela. Det hände också att vi spelade på sjöisen men den blev fort knottrig och lämpade sig frampå vårvintern faktiskt bättre för fotboll. Det kunde ibland bli ganska hårda törnar, vi hade ju kraftiga kängor på fötterna och det kändes ordentligt när någon träffade smalbenet i stället för bollen. Ett år spreds en infektion som kallades Västkustsår och det kunde medföra att en spark på smalbenet gav upphov till ett svårläkt sår. Jag har fortfarande en grop på smalbenet som minne av detta. Fotboll spelade vi förstås hellre på landbacken. Det fanns en fotbollsplan på Tronseröd mitt emot hönseriet. En aktivitet som jag tyckte var rolig var gymnastik. Mina syskon Bertil och Inga-Maj och i viss mån även Gullvie ledde gymnastiska övningar i Folkets Hus. Jag fann som jag tidigare har nämnt ett särskilt nöje i redskapsgymnastik. Den sport jag för egen del var mest aktiv i var nog ändå bordtennis även om inte det heller tillnärmelsevis var på någon mera avancerad nivå. Kämpersvik hade dock lag med i det nationella seriesystemet under några år på 40-talet och kanske något senare.

Nästa berättelse: Om skoltiden på Vik.